

MgA. Eliška Pražáková:

Moderní (digitální) formy distribuce hudby a úloha sociálních sítí

Disertační práce, Praha 2015, počítačový tisk 201 stran

Oponentský posudek

Téma disertačního spisu MgA. Elišky Pražákové je nosné, aktuální i atraktivní nejen z hlediska oboru Hudební produkce. Po formální i stylistické stránce je disertace velmi kvalitní, bez závažnějších nedostatků. Na některé detailnější problémy postupně upozorním v následujícím textu.

Disertace je rozdělena do dvou hlavních částí: První část se zabývá digitálními technologiemi užívanými ve sféře distribuce hudby a aktuální situací na hudebním digitálním trhu – včetně otázek autorskoprávních souvisejících s hodnotou duševního vlastnictví

Druhá část se zabývá sociálními sítěmi (konkrétně Facebook, You Tube, Myspace, a další) a jejich úlohou v marketingu, promotion, PR, v politice kulturního (hudebního) managementu a kulturních (hudebních) institucí.

Členění kapitol respektuje standardní deweyovský desetinný systém, což je výhodné zvláště u práce takto vnitřně členité.

Grafická a formální úprava disertace – velmi dobrá, s využitím takřka všech moderních možností textových a grafických počítačových editorů.

Konkrétně k náplni jednotlivých kapitol

1. Úvod (s. 6-7): Obligátní vstup do problematiky, vytýčení terénu. Velmi dobrý jazyk: čtivý, obratný, bohatý.
2. Historie hudebního průmyslu (s. 8-11): velmi stručná kapitola – tady by stálo za přesnější vymezení, odkdy autorka chápe vznik hudebního průmyslu v jejím pojetí. Název kapitoly totiž směřuje ke skutečným dějinám tohoto fenoménu – a ty rozhodně nezačínají až v 70. letech 20. století, nýbrž přinejmenším už na sklonku století 19. (v souvislosti s objevem možností nahrávání zvuku), ba dokonce ještě o mnoho dříve, počítali-li bychom do sféry hudebního průmyslu i činnost nakladatelskou – a to bychom rozhodně měli. Autorka tuto nesrovnalost spolehlivě koriguje v následující 3. kapitole, konkrétně v oddílech 3.3. a 3.4. To by ovšem mělo být formálně i obsahově provázáno už s 2. kapitolou. A propos, vymezení hudebního průmyslu u L. Dohnalové, ze kterého autorka posuzované disertace vychází, je evidentní odvozenina z analogického vymezení pojmu „hudební dílo“ ve studii M.K.Černého „Problém hudebního díla, jeho podstaty, identity a forem existence“ (Estetika 1974, s. 164-179, 193-212). Materiál L. Dohnalové jsem nečetl a nevím tudíž, zda autorka (= L.D.) na tuto souvislost odkazuje.
3. Média a distribuce hudby (s. 12-41) – 4 podkapitoly. Tady bych znovu občas pečlivěji provázal myšlenkovou kontinuitu jednotlivých odstavců. Zde jde konkrétně o to, že v úvodní partii se autorka dopustí mírné výkladové nepřesnosti (již může poučenějšího čtenáře uvést ve zmatek nebo v pochybnosti), aby dotyčnou nepřesnost v následující partii textu poněkud nenuceně korigovala a uvedla na pravou míru. Mám konkrétně na

mysli úvodní konstatování, že počátky moderní hudební kritiky spadají do 2. poloviny 19. století, což není v souladu se skutečností. Autorka toto své konstatování v následujícím textu brilantně opraví, čímž fakticky popře svůj vstupní výrok (Schumann a jeho NZfM). I řada dalších partií textu, zejména jde-li o historické exkurzy, by byla dobrým podnětem pro bohatou diskusi a „brainstorming“: je např. otázka, je-li provozování hudby v salónu skutečně veřejné, či spíše soukromé, nanejvýš (a od kterého momentu) poloveřejné. Za detailní doplněk ke „stručným dějinám nototisku“ (s. 19) by stála zmínka o technice tisku ze štočku, v 16. a ještě v 17. století velmi rozšířené, jelikož poměrně levné. Na s. 30 bych k zajímavým výtvarným řešením vinylových nahrávek přidal ještě formu zvukové pohlednice – i u nás od počátku 60. let poměrně rozšířenou (vydával Supraphon – sám jich několik vlastním). Na s. 35 bych možná okomentoval vztah zkratk VKV (specificky česká zkratka) a FM, zkratka všeobecně nejrozšířenější a dodnes platná. Leč o problémy historických exkurzů zde primárně nejde. Upozorňuji na to spíše proto, aby autorka v případě úvah o publikování disertace podrobila její text ještě jedné důkladné revizi.

4. Digitalizace jako fenomén (s. 42-57) – 3 podkapitoly. Hned v úvodu této kapitoly mám problém se srovnáním principu digitalizace se středověkým opisováním rukopisů. Může mi to autorka při obhajobě objasnit?
5. Hudební průmysl v číslech (s. 58-72) – 4 podkapitoly. Tato kapitola obsahuje přímo ukázkovou práci s internetovými zdroji. Kvantitativní údaje, které zde figurují jako východisko ke komentářům, jsou samozřejmě v ustavičném pohybu a jejich platnost bude rychle slábnout s rostoucím časovým odstupem od dokončení disertace. To se fakt, s nímž je třeba se smířit. Oceňuji důkladnost pracovní metody a kvalifikovanost autorčiných komentářů.
6. Autorské právo v digitální éře (s. 73-93) – 16 podkapitol. To je jedna z klíčových kapitol celého disertačního spisu, exponující – a opět brilantně komentující – patrně vůbec nejzávažnější problém distribuce kultury a umění v digitální a internetové éře. Autorka zde zvolila metodu důkladného komentáře k materiálu německého státního tajemníka Bernda Neumanna. Rozsáhlé pasáže Neumannova materiálu jsou uvedeny v citacích a ve velmi dobrém českém překladu (či dílo je překlad? Pokud si ho Eliška Pražáková přeložila sama, pak její výkon vysoce oceňuji). Kapitola má opět stručný historický exkurs a poté se text ubírá směrem k současnosti s hlavním důrazem na kruciólní problém autorskoprávních mechanismů v digitálním a internetovém věku. Tuto kapitolu jako celek hodnotím jako velmi kvalitně napsanou.
7. Typy sociálních sítí a jejich základní funkce (s. 94-108) – 8 podkapitol. Tato kapitola je dobrým a spolehlivým průvodcem po historii a současném stavu sociálních sítí. Podrobněji se autorka zabývá pouze (kvalifikovaně) vybraným vzorkem největších a nejvlivnějších z nich.
8. Sociální sítě jako důležitý marketingový nástroj (s. 109-124) – 7 podkapitol. Tato kapitola plynule navazuje na kapitolu předchozí s prvořadým akcentem na způsoby využití sociálních sítí pro účely marketingu v oblasti umění, konkrétně hudby.
9. Reklama a digitalizace hudby v praxi (s. 125-162) – 4 podkapitoly. Kapitola zahrnuje i dvě případové studie (podkapitoly 9.2 a 9.3) zaměřené na konkrétní marketingovou strategii agentury ArcoDiva na sítích YouTube (vlastní kanál Jana ArcoDiva) a na Facebooku.

CHVÁLA:

- a) Autorka uvádí řadu moderních odborných termínů z oblasti médií a moderního managementu v oblasti kultury a umění. Nové termíny přibývají velmi rychle a v hojném počtu – rozdíl mezi hudebním (kulturním) průmyslem a dnes módním „kreativním průmyslem“ (kterýžto termín není sám o sobě příliš výstižný) autorka výstižně charakterizuje.
- b) Zdroje informací jsou na celé ploše spisu důkladně proodkazovány a spolehlivě citovány. Dokumentační partie spisu je na velmi kvalitní úrovni.

PŘIPOMÍNKY

Pozor na občasné formulační poklesky – jako příklad mohu uvést formulaci na s. 82 ((6. Kapitola, týká se instituce GEMA): poplatky pořadatelů GEMA jsou „mnohonásobně vyšší než u nás, a tak pořadatelé koncertů nemohou neuvádět (sic!) soudobá chráněná díla, jelikož by poplatky GEMA ohrozily samotnou existenci pořadatelských organizací“.

Drobné gramatické přestupky lze samozřejmě napravit důkladným pročtením celého spisu.

SUMMA SUMMARUM:

Disertační spis MgA. Elišky Pražákové „Moderní (digitální) formy distribuce hudby a úloha sociálních sítí“ je vypracovaný s velkou akribií, péčí a schopností exponovat, logicky rozvádět a argumentačně zdůvodňovat vytčené problémy. Disertační práce představuje svou autorku jako fundovanou odbornici, která je spolehlivě obeznámena se svým badatelským terénem a stejně tak spolehlivě ovládá všechny potřebné nástroje k jeho odbornému zmapování a náležité prezentaci výsledků. Detailní připomínky, které jsem průběžně uvedl, nemají na celkové vyznění disertačního spisu zásadní dopad. Jejich akceptování může být spisu prospěšné zejména při úvaze o jeho publikování. To bych vřele doporučoval stejně tak, jako v této fázi jednoznačně doporučuji opouštěný spis k obhajobě.

V Praze 10. června 2015

Prof. PhDr. Jaromír Havlík, CSc.